

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ M. M., 2/ mal. M. M.**, nar. X. a **3/ E. M.**, všetkých bývajúcich v B., proti žalovaným **1/ M. C.**, bývajúcemu v B., **2/ J. C.**, naposledy bytom B., a **3/ R. C.**, bývajúcemu v B., **o zaplatenie 1 910,21 EUR, 331,94 EUR a o zabezpečenie náhradného bytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 17 C 141/1994, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2008 sp.zn. 2 Co 257/08 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2008 sp.zn. 2 Co 257/08 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Bratislave označeným uznesením odmietol odvolanie žalovaného 1/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 15. apríla 2008 č.k. 17 C 141/1994-224, ktorým bolo čiastočne vyhovené žalobe žalobcov v časti o peňažné plnenie. Odmietnutie odvolania odôvodnil jeho oneskoreným podaním. Uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa bol žalovanému 1/ doručený v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. uložením na pošte dňa 5.6.2008, lehota na podanie odvolania mu uplynula dňom 20.6.2008, pričom odvolanie bolo podané osobne na súde 2.9.2008, teda oneskorene.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal na podnet žalovaného 1/ mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o oneskorenom podaní odvolania pre nesplnenie podmienok vyplývajúcich z ustanovenia § 47 ods. 2 O.s.p. na uplatnenie účinkov náhradného doručenia, bola žalovanému 1/ neprejednaním odvolania odňatá možnosť konať pred súdom.

Poukazujúc na potvrdenie predložené žalovaným 1/ o tom, že v dňoch 27.5.2008 až 24.6.2008 bol na kúpeľnej liečbe, vyčítal krajskému súdu, že neskúmal, či sa adresát v čase doručovania rozsudku v mieste doručenia zdržoval.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalovaného 1/ (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je vadou konania zakladajúcou dôvodnosť riadneho i mimoriadneho dovolania tzv. odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). Takýmto procesným právom účastníka je i to, aby rozhodnutie súdu prvého stupňa, s ktorým nesúhlasí, bolo na základe jeho odvolania preskúmané odvolacím súdom. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o odmietnutí odvolania z dôvodu jeho oneskorenosti, ak záver súdu o otázke včasnosti podaného odvolania je predčasný a teda nesprávny, pretože nebolo zistené, či odvolaním napadnuté rozhodnutie bolo riadne doručené, resp. či pri jeho doručovaní bol dodržaný zákonný postup.

Podľa § 47 ods. 2 O.s.p. v znení do 14.10.2008 ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie v zmysle citovaného ustanovenia § 47 ods. 2 O.s.p. vychádza z toho, že adresát sa v dobe doručenia (t.j. v konkrétny deň) skutočne zdržuje v mieste doručenia. Aj keď tento pojem nie je výslovne definovaný, zjavne sa jedná o miesto, kde by adresát mohol byť v rozhodnej dobe doručovateľom zastihnutý, a to buď priamo, alebo aspoň prostredníctvom upovedomenia o uložení zásielky, ak bolo urobené vhodným spôsobom.

Pri doručovaní poštou sa miesto, deň a spôsob doručenia preukazuje zásadne doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielateľovi (odosielajúcemu súdu). Príslušnou poštou vystavená doručenka zachytávajúca postup pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p., potvrdzuje to, čo je v nej uvedené, pričom v zmysle ustanovenia § 45 ods. 2 O.s.p. (účinného od 1.7.2007) údaje uvedené na doručenke sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručenke skutočne uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka, ktorému bolo doručované, navrhnúť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval (účastník nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je uvedené na doručenke, teda o čom neplatí predpoklad pravdivosti). Záver súdu o účinnom náhradnom doručení je možný, len ak je zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval a mal tak reálnu možnosť dozvedieť sa, že bude vykonaný opätovný pokus o doručenie v deň a hodinu uvedenú v oznámení doručovateľa.

V preskúmvanej veci je z obsahu doručanky založenej v spise na č.l. 227 zrejmé, že obsahuje len údaje o tom, že prvý neúspešný pokus o doručenie žalovanému 1/ s výzvou o opakované doručenie bol vykonaný dňa 30.5.2008, opakované doručenie bolo vykonané 2.6.2008 a zásielka bola uložená na pošte 2.6.2008. Okolnosť, že sa adresát v mieste doručenia dňa 30.5.2008 zdržoval, doručenka nepotvrdzuje, pretože žiaden takýto údaj na nej uvedený nie je (doručenka neobsahuje predtlač so slovami „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“). Za tejto situácie bolo povinnosťou krajského súdu ako odvolacieho súdu vykonať (prípadne aj prostredníctvom súdu prvého stupňa) šetrenie na zistenie tejto okolnosti. Pretože odvolací súd takto nepostupoval, je jeho rozhodnutie o odmietnutí odvolania predčasné a teda nesprávne.

Ak teda odvolací súd odmietol odvolanie žalovaného 1/ ako oneskorene podané bez toho, aby boli splnené podmienky pre takéto rozhodnutie, odňal mu týmto rozhodnutím možnosť konať pred súdom v zmysle ust. § 237 písm.f/ O.s.p. v spojení s § 10 ods. 1, § 201 a § 212 a nasl. O.s.p.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

Odlíšné stanovisko sudcu JUDr. R. Čirča

S väčšínovým rozhodnutím, ktorým bolo zrušené uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátená na ďalšie konanie, nesúhlasím a zaujímam k nemu odlíšné stanovisko, ktoré odôvodňujem nasledovne :

V konaní o mimoriadnom dovolaní je dovolací súd povinný v prvom rade skúmať splnenie podmienok takéhoto konania. Ide o podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 243e ods. 1 O.s.p., podľa ktorého ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon /§ 243f/, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Citované ustanovenie vymedzuje (nad rámec podmienok konania v prvom stupni, odvolacieho konania a tiež konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podávaných účastníkmi konania) ďalšie tri podmienky konania, ktorých splnenie zákon vyžaduje práve v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Prvou z týchto podmienok je okolnosť porušenia zákona právoplatným rozhodnutím súdu, druhou požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a treťou nemožnosť dosiahnutia ochrany inými právnymi prostriedkami. Pretože všetky uvedené podmienky konania o mimoriadnom dovolaní musia byť splnené súčasne, nedostatok ktorejkoľvek z nich bráni vecnému prejednaniu mimoriadneho dovolania.

Zastávam názor, že ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu zásadne vyžaduje intervenciu (mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora) vtedy, ak sám účastník využil všetky právom predpokladané prostriedky na zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon, no nebol úspešný. Požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu ako podmienka konania o mimoriadnom dovolaní nie je daná vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania v konaní predchádzajúcom podaniu takéhoto

mimoriadneho opravného prostriedku opomenul hájiť svoje práva najmä nepodaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov, resp. ich oneskoreným podaním, hoci ich mohol účinne využiť. Splnenie uvedenej požiadavky ako jedného zo základných predpokladov prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora súvisí s princípom právneho štátu a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Ak jeden z účastníkov občianskeho súdneho konania nevyužije svoje právo na účinné podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu, hoci mu v tom nebránili dôležité, resp. závažné dôvody (čím realizuje svoje procesné dispozičné právo zdržať sa, resp. nevyužiť možnosť podať riadny či mimoriadny opravný prostriedok), právna istota druhého účastníka, spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie, nemôže byť narušená inštitútom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora. V súvislosti s tým poukazujem na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. septembra 1996 sp.zn. PL. ÚS 43/95, v odôvodnení ktorého sa okrem iného poukazuje na „Zásady civilného procesu na lepšie fungovanie justície“ prijaté Výborom ministrov Rady Európy v roku 1984, v ktorých sa odporúča, aby sa obmedzili najmä dozorové opravné prostriedky, čo sa týka najmä oprávnení generálnych prokurátorov. Tento cieľ sa napĺňa predovšetkým možnosťou účastníkov konania podať proti rozhodnutiu súdu riadny opravný a prípadne aj mimoriadny opravný prostriedok. Požiadavka na využití riadnych a prípadne aj mimoriadnych opravných prostriedkov samotným účastníkom vyplýva aj zo zásady, podľa ktorej každý si má strážiť svoje práva (vigilantibus iura). V riešení tejto otázky sa nestotožňujem so stanoviskom publikovaným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 36/2008, podľa ktorého podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho (a teda aj mimoriadneho) opravného prostriedku účastníkom konania. Uvedené stanovisko argumentujúce tým, že právna úprava výslovne nepodmieňuje podanie mimoriadneho dovolania využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania, neprihliada na výnimočnosť mimoriadneho dovolania a na výklad rešpektujúci vyššie uvedené právne princípy a zásady. Okrem toho nie je v súlade ani s názorom pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreným v uznesení z 19. júla 2000 sp.zn. PL. ÚS 57/99, v ktorom ústavný súd zaujal stanovisko ku kritériám prípustnosti mimoriadneho dovolania. Vychádzajúc z výnimočnosti tohto opravného prostriedku ústavný súd v uvedenom rozhodnutí vyslovil názor, že kritériom akceptovateľnosti právnej úpravy mimoriadneho dovolania je, okrem iného, povinnosť vyčerpať iné, dostupné právne (procesné) prostriedky

nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom opravnom prostriedku, že ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t.j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (s výnimkou dovolania – § 243f ods. 2 písm.c/ O.s.p.) alebo také prostriedky nemala k dispozícii alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy, a že oprávnenie generálneho prokurátora vzniká až vtedy, ak sa preukáže, že účastník tieto prostriedky buď nemal, alebo mal a bol s nimi neúspešný, prípadne objektívne prekážky mu znemožnili ich využitie. Pokiaľ Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze zo 4. februára 2009 sp.zn. I. ÚS 178/08 vychádzal z iného názoru /podľa ktorého generálny prokurátor je oprávnený napadnúť mimoriadnym dovolaním aj také právoplatné rozhodnutie okresného súdu, proti ktorému žiaden z účastníkov nepodal prípustný, teda riadny opravný prostriedok/, poukazujem na to, že naopak v rozhodnutiach sp.zn. I. ÚS 136/06, III. ÚS 331/06 a II. ÚS 19/08 považoval za ústavne relevantný právny názor, v zmysle ktorého požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu ako podmienka konania o mimoriadnom dovolaní nie je daná vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania opomenul účinne hájiť svoje práva najmä nepodaním niektorého z opravných prostriedkov.

V prejednávanej veci žalovaný 1/, namietajúci vo svojom podnete nesprávnosť uznesenia odvolacieho súdu, nepodal proti nemu (riadne) dovolanie, hoci podľa ustálenej súdnej praxe (R 23/1994) za odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, zakladajúce prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania, sa považuje aj nesprávne odmietnutie odvolania z dôvodu jeho oneskorenosti. Nevyužil teda možnosť uplatniť tento účinný a efektívny prostriedok na ochranu svojich práv. Z obsahu spisu pritom nevyplývajú žiadne objektívne prekážky, ktoré by mu znemožnili využitie tohto opravného prostriedku. Nebola preto splnená podmienka konania o mimoriadnom dovolaní, a to že jeho podanie vyžaduje ochrana práv žalovaného 1/. Konanie o mimoriadnom dovolaní malo byť preto pre nesplnenie tejto podmienky zastavené.

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. R. Čirč, v.r.

sudca

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

